

I. Úvod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU¹ ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti², má podnítit zvyšování energetické účinnosti a snižování konečné spotřeby energie. Do roku 2020 má EU jako celek zvýšit svou energetickou účinnost o 20 %, k čemuž členské státy přispívají na základě stanovení vnitrostátních orientačních cílů. Dne 30. listopadu t. r. Evropská komise představila návrh revize této směrnice v rámci zimního balíčku opatření pro Energetickou unii.³ Návrh stanovuje 30% závazný cíl energetické účinnosti na evropské úrovni pro rok 2030.⁴

Přestože energetická náročnost ČR v dlouhodobém měřítku klesá, zůstává ČR nad průměrem EU. Strategie zvyšování energetické účinnosti je definována Národním akčním plánem energetické účinnosti, jehož aktuální, již 4. verze, byla schválena v březnu 2016. Podle něj se ČR podaří do roku 2020 splnit orientační cíl nových úspor v konečné spotřebě ve výši 50,67 PJ.

II. Směrnice o energetické účinnosti

Směrnice o energetické účinnosti (2012/27/EU), která vstoupila v platnost v prosinci 2012, zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU s cílem zajistit do roku 2020 splnění 20% cíle EU pro energetickou účinnost a vytvořit podmínky pro další zvyšování energetické účinnosti do budoucna.⁵ Na základě této směrnice jsou členské státy povinny stanovit orientační vnitrostátní cíle v oblasti energetické účinnosti do roku 2020 na základě primární nebo koncové spotřeby energie. Směrnice rovněž vymezuje právně závazná pravidla pro koncové uživatele a dodavatele energie. Členské země mohou tyto minimální požadavky zpřísnit

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1479301064866&uri=CELEX:32012L0027>

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU² ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnice 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnice 2004/8/ES a 2006/32/ES.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3986_en.htm

⁴ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_act_part1_v16.pdf

⁵ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/CZ%202016%20Energy%20Efficiency%20Annual%20Report_cz.pdf

Podkladový materiál k debatě (2. 12. 2016, Evropský dům)

v souvislosti se svými plány v oblasti úspory energií. Směrnice dále zahrnuje následující požadavky:

- *Od roku 2014 každoročně renovovat alespoň 3 % celkové plochy budov ve vlastnictví ústředních správních orgánů a nakoupit budovy, služby a produkty s vysokou výkonností v oblasti energetické účinnosti.*
- *Stanovit dlouhodobou vnitrostátní strategii na podporu investic do renovace obytných a komerčních budov a vypracovat systém vnitrostátních závazků nebo rovnocenných opatření v oblasti energetické účinnosti s cílem zajistit koncovým uživatelům roční úsporu energie ve výši 1,5 %.*
- *Vypracovat do konce roku 2015 hodnocení potenciálu vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny a účinného dálkového vytápění a chlazení ve všech členských státech.*
- *Pravidelně provádět povinné energetické audity velkých společností (minimálně jednou za čtyři roky) s výjimkou společností s certifikovanými energetickými a environmentálními systémy.*
- *Zavést inteligentní sítě a měřicí přístroje; poskytovat přesné informace o účtech za energie s cílem posílit postavení spotřebitele a podpořit účinnější spotřebu energie.⁶*

V roce 2014 se členské státy shodly na společném indikativním cíli zvýšení energetické účinnosti o 27 % s možností změny směrem k vyšší hodnotě v roce 2020. Některé strany přitom navrhují, že by bylo možné stanovit vyšší a závaznější cíl již nyní.^{7 8} Výsledky analýzy spotřeby energie Společného výzkumného střediska (JRC) naznačují, že Evropská unie svůj cíl pro rok 2020 s největší pravděpodobností splní.⁹ Cílené úrovně konečné spotřeby pro rok 2020 se podařilo dosáhnout již v šestiletém

⁶ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuld=FTU_5.7.3.html

⁷ <http://euractiv.cz/nazory/energeticka-ucinnost/energeticka-ucinnost-je-nejlepsim-zdrojem-energie/>

⁸ Europoslanci ve Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE) v květnu t. r. podpořili zvýšení cíle pro energetickou účinnost v rámci zprávy o plnění směrnice o energetické účinnosti. Dle stanoviska ITRE by se měl tento cíl zvýšit na 40 % a být závazný (Zdroj:

<http://euractiv.cz/clanky/energetika/pohledy-na-zvysovani-cile-pro-energetickou-ucinnost-jsou-rozdilne-ukazaly-neshody-v-parlamentu-013324/>)

⁹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/eu-final-energy-consumption-below-2020-targets>

Podkladový materiál k debatě (2. 12. 2016, Evropský dům)

předstihu, tedy v roce 2014.¹⁰ Protikladně, z pohledu Komise současné politiky ke splnění cíle energetické účinnosti v roce 2020 nepovedou a evropská osmadvacítka je na cestě ke splnění pouhých 23,9 % úspor energie v roce 2030.¹¹

Na přelomu loňského a letošního roku provedla Komise veřejnou konzultaci týkající se hodnocení směrnice o energetické účinnosti, jejímž cílem bylo zjistit názor zúčastněných stran na směr, kterým by se měla legislativa v oblasti energetické účinnosti v EU ubírat v budoucnosti.¹²

Směrnici o energetické účinnosti měly členské státy implementovat do 5. června 2014, avšak řada z nich směrnici doposud náležitě netransponovala do svého právního řádu.¹³ 30. listopadu 2016 představila Komise v rámci zimního balíčku¹⁴ opatření pro energetickou unii návrh přepracované směrnice o energetické účinnosti, podle kterého by měly členské státy snížit spotřebu energie do roku 2030 o 30 % za účelem snížení spotřeby energie a celosvětových emisí skleníkových plynů. Z Evropského parlamentu se však ozývají názory upřednostňující i 40% cíl. Tato nová hranice má být zároveň pro členské státy právně závazná.¹⁵

Komise dále navrhuje aktualizovat stávající směrnici o energetické účinnosti o následující body: sladit cíle v oblasti energetické účinnosti s rámcem EU pro oblast klimatu a energetiky do roku 2030; prodloužit závazek povinných úspor energie i po roce 2020, na jehož základě dodavatelé a distributoři musí ušetřit 1,5 % energie každý rok v období od r. 2021 do r. 2030 s cílem přilákat soukromé investice a podpořit vznik nových subjektů na trhu; umožnit politiky šité na míru, které budou brát v úvahu

¹⁰ https://www.theguardian.com/environment/2016/sep/06/eu-energy-reduction-target-six-years-early-greenhouse-gas-emissions?CMP=share_btn_tw

¹¹ https://www.cez.cz/edee/content/file/pro-media-2016/10-rijen/bulletin_energetika_v_eu_09_2016.pdf

¹² Závěry konzultace jsou dostupné na: <https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Public%20Consultation%20Report%20on%20the%20EED%20Review.pdf>

¹³ Země, které doposud směrnici o energetické účinnosti řádně netransponovaly do vnitrostátního právního řádu: Dánsko, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko a Rumunsko. (Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3644_en.htm - Annex III.)

¹⁴ Opatření balíčku se zaměřují především na stanovení obecného rámce pro zlepšení energetické účinnosti budov a produktů (ekodesign, označování energetickými štítky). Součástí balíčku je také revize směrnice o energetické náročnosti budov 2010/31/EU. (Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3986_en.htm)

¹⁵ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_act_part1_v16.pdf

národní specifika; a vylepšit měření a účtování energetické spotřeby v oblasti vytápění a chlazení.¹⁶

Navrhované změny podle Komise zjednoduší a zpřehlední implementaci směrnice v členských státech a do určité míry také minimalizují překrývání se s jinými právními předpisy energetické legislativy. Náklady spojené s opatřeními návrhu revize směrnice budou ve většině případů přeneseny na konečné spotřebitele, kteří však budou profitovat z nižších nákladů za energie v důsledku snížení jejich spotřeby. Nebude tak nutné využít dodatečných prostředků z rozpočtu EU. Daná opatření v oblasti energetické účinnosti by podle studie Evropské investiční banky pomohla zmírnit energetickou chudobu a vyřešit mnoho problémů spojených s nerovností a sociálním vyloučením.¹⁷

III. Energetická účinnost v ČR

Dovozní energetická závislost ČR dosahující méně než 50 % patří k nejnižší v celé EU. Současnou energetickou spotřebu ČR pokrývají z více než 50 % domácí zdroje primární energie, jimž dominují uhelné zdroje, které dodávají, jako zdroje základního zatížení téměř 60 % elektrické energie. Podpora obnovitelných zdrojů energie v minulých letech zapříčinila zvýšení podílu jiných obnovitelných zdrojů než vodních elektráren, ale zatím i při vysokých dotacích tento podíl nedokázal nahradit významnější část fosilních zdrojů. Energetická náročnost je jedním z faktorů, které ovlivňují konkurenceschopnost celé ekonomiky. Ukazatele energetické náročnosti ČR jsou v porovnání s průměrnou hodnotou EU nadprůměrné, což je z části zapříčiněno 30% podílem průmyslu (včetně energetiky) na hrubé přidané hodnotě. Struktura ekonomiky však dává příležitost dalším energetickým úsporám.¹⁸

Vzhledem k časově náročnému procesu implementace směrnice o energetické účinnosti (2012/27/EU) ji ČR transponovala do vnitrostátního právního řádu k 1. červenci 2015.¹⁹ Implementace směrnice byla provedena řadou opatření

¹⁶ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_act_part1_v16.pdf

¹⁷ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_act_part1_v16.pdf

¹⁸ <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/50711/63238/651838/priloha004.pdf>

¹⁹ <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/50711/63238/651838/priloha004.pdf>

legislativního²⁰ i nelegislativního charakteru.²¹ Česká energetická politika reflektuje vývoj zvyšování energetické účinnosti na koncepční úrovni ve své Státní energetické koncepci (SEK) z roku 2015, jejímž vrcholným strategickým cílem jsou tři póly energetického trilematu: bezpečnost, konkurenceschopnost a udržitelnost. Do všech těchto cílů pak zapadá v pořadí druhá strategická priorita SEK – úspory a energetická udržitelnost, jejíž naplňování, spolu s uplatňováním směrnice o energetické účinnosti, řeší Národní akční plán energetické účinnosti (NAPEE).²²

V pořadí již čtvrtá verze NAPEE, jež definuje strategii zvyšování energetické účinnosti, byla schválena v březnu 2016. Podle ní se ČR podaří do roku 2020 splnit vnitrostátní orientační cíl nových úspor v konečné spotřebě ve výši 50,67 PJ. Česká republika si zvolila cestu alternativního plnění požadavku čl. 7 směrnice o energetické účinnosti na povinné zvyšování energetické účinnosti. Toto plnění je tvořené převážně řadou finančních nástrojů, tj. investičních a neinvestičních dotací a regulací s cílem motivovat soukromé i veřejné subjekty k realizaci opatření zaměřených na úsporu energií. Jedná se o řadu opatření, která budou mít vliv na sektor průmyslu, dopravy, služeb, veřejný sektor i sektor budov.²³

IV. Postoj stakeholderů

Na evropské úrovni vnímá Evropská asociace obchodních a průmyslových komor EUROCHAMBRES jako negativní neúplnou transpozici směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti napříč státy EU, zejména implementaci čl. 8 směrnice týkajícího se provádění energetického auditu. Podle EUROCHAMBRES je nutné přesně definovat společný rámec podmínek energetického auditu, který by zajistil větší kontinuitu při zachování minimální regulační a byrokratické zátěže. Některé členské

²⁰ Novelizace tří zákonů: zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií a zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích. (Zdroj: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/CZ%202016%20Energy%20Efficiency%20Annual%20Report_cz.pdf)

²¹https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/CZ%202016%20Energy%20Efficiency%20Annual%20Report_cz.pdf

²² <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52841/60959/636207/priloha006.pdf>

²³https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/CZ%202016%20Energy%20Efficiency%20Annual%20Report_cz.pdf

státy také zaostávají v povinnosti vypracovat podpůrné programy, které by vybízely malé a střední podniky (MSP) k podstoupení energetických auditů, ideálně financovaných z národních režimů podpor na pokrytí nákladů auditů, což vede k podkopávání konkurenceschopnosti podniků a neplnění cílů energetické účinnosti.²⁴ Konfederace evropského podnikání BusinessEurope zdůrazňuje, že by v rámci revize směrnice o energetické účinnosti mělo být dosaženo dalších pokroků při co nejnižších nákladech, tudíž je nezbytné zaměřit se na sektory, které mají nejvíce nákladově efektivní zvyšování energetické účinnosti (např. stavebnictví). Dle stanoviska BusinessEurope aplikace absolutního cíle snížení spotřeby energie v odvětvích průmyslu spíše povede k částečnému omezení produkce, než k její efektivnosti.²⁵

Na národní úrovni se Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR), Hospodářská komora ČR (HK ČR) a Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR (KZPS ČR) shodují, že revize směrnice o energetické účinnosti přináší příliš ambiciózní cíle v oblasti energetické účinnosti pro rok 2030, které budou pro ČR velmi finančně náročné, a bude obtížné je splnit. Nutností je sladit klimaticko-energetickou politiku se strukturou národního hospodářství a podmínkami jeho konkurenceschopnosti. Požadavek na 40% snížení spotřeby energie k roku 2030 není v řadě průmyslových odvětví technicky možný a znamenal by pro ekonomiku neúnosnou zátěž.²⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO ČR) dále vidí problém v tom, že více než polovina energetických úspor je dosažena bez evropských dotací, a že tyto úspory není možné vykázat.²⁷ Podle skupiny ČEZ se výrazné navýšení evropských fondů nezdá být reálné, a tudíž by EU sama hradila jen malý zlomek nákladů spojených s opatřeními ke splnění cíle stanoveného EK.²⁸ Dále je nutné při stanovování cíle pro jednotlivé členské státy zohlednit národní podmínky a specifika. Většina tržního

²⁴ <http://www.eurochambres.eu/custom/150617-EnergyAudits-2015-00267-01.pdf>;
http://www.eurochambres.eu/DocShare/docs/1/LJPLGPFNCNFBJHIKLLKOPJJA5HUN5L1C5TXQQ7B143HA/EUROCHAMBRES/docs/DLS/ConsEED_ECHfinal_websiteversion-2016-00010-01.pdf

²⁵ <https://www.besnesseurope.eu/publications/besnesseurope-views-review-energy-efficiency-directive>

²⁶ <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2016/hospodarska-komora-cr-hostila-setkani-zastupcu-zamestnavatelskych-svazu-s-europoslanci.aspx>

²⁷ <http://oze.tzb-info.cz/uspory-obnovitelna-energie/14730-smernice-o-energeticke-ucinnosti-implementace-v-cr-a-probihajici-revize>

²⁸ <http://www.dotyk.cz/byznys/sef-cez-varuje-povinne-uspory-energii-budou-horsi-nez-solarni-boom-20161021.html>

potenciálu v ČR bude dražší, než výroba ušetřené energie v obnovitelných zdrojích.²⁹ Podle ČEZ bude navýšení energetické účinnosti o tři procentní body, z původního indikativního cíle 27 % z roku 2014 na závazných 30 %, českou ekonomiku stát nejméně 600 miliard korun, které bude nutné investovat do rekonstrukce budov a zavedení tzv. inteligentních sítí a měřících přístrojů. Každý rok by se na úspory energie muselo vynakládat zhruba 1,5 % HDP.³⁰

Evropský parlament
Informační kancelář
v České republice

Zastoupení v České republice

Tento dokument byl připraven v rámci projektu zastoupení Evropské Komise v ČR a informační kanceláře Evropského parlamentu v ČR s cílem komunikovat aktuální evropská témata vůči široké skupině odborné i laické veřejnosti realizovaného Hospodářskou komorou ČR ve spolupráci s CEBRE – Českou podnikatelskou reprezentací při EU.

²⁹ https://www.cez.cz/edee/content/file/pro-media-2016/10-rijen/bulletin_energetika_v_eu_09_2016.pdf

³⁰ <http://img.e15.cz/static/editions/pdf/52/2016/E15-PRILOHY-2016-11-22.pdf>